

แก้อาการไอ ระคายคอ ด้วยสมุนไพร

จัดทำข้อมูลโดย กลุ่มงานวิชาการเภสัชกรรมแผนไทย
สถาบันการแพทย์แผนไทย

อาการไอ เจ็บคอ ระคายคอเกิดเนื่องจากหลายสาเหตุ ที่สำคัญคือ การติดเชื้อจากเชื้อแบคทีเรีย เชื้อไวรัส หรือมีอาการเจ็บคอ ไอแห้งๆ หรือมีเสมหะเล็กน้อย ซึ่งเป็นอาการร่วมในโรคหวัด

ยาที่ใช้รักษามีการออกฤทธิ์ที่แตกต่างกันตัวอย่างเช่น ยาแก้ไอที่ทำให้ลำคอชุ่มชื้น ลดอาการไอ ยาแก้ไอช่วยลดอาการไอและขับเสมหะ ยาแก้ไอที่ช่วยลดอาการอักเสบและฆ่าเชื้อโรค ในที่นี้จะแนะนำสมุนไพรที่ช่วยลดอาการไอ ขับเสมหะ และช่วยทำให้ลำคอชุ่มชื้น

ดีปลี

ชื่อสมุนไพร ดีปลี

ชื่ออื่นๆ ดีปลีเขือก ประดงข้อ ปานนุ ฟันพญาไฟ บัววด พิษพญาไฟ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Piper retrofractum* Vahl.

ชื่อพ้อง *Piper chaba* Hunt.

ชื่อวงศ์ Piperaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถาเนื้อแข็ง ขึ้นเลื้อยพัน ลำต้นค่อนข้างกลมเรียบ เปราะ หักง่าย บริเวณข้อมีรากสำหรับยึดเกาะ แตกกิ่งก้านมาก

ใบ เป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับตามข้อใบ รูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 7-10 ซม. ผิวด้านหลังใบเป็นมัน หลังใบมีขนปกคลุมเล็กน้อย โคนเบี้ยว ปลายแหลม ขอบเรียบ มีเส้นใบออกจากโคน 3-5 เส้น ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. ใบยอดกิ่งไม่มีก้าน ใบและเถามีรสเผ็ดร้อน

ดอก เป็นช่อตั้งตรงข้ามกับใบ ออกเป็นช่อจากง่ามใบ หรือปลายยอด มีดอกย่อยเรียงกันอัดแน่นบนแกนช่อลักษณะเป็นแท่งกลมยาวทรงกระบอก ปลายเรียวมน ยาวประมาณ 1-2 นิ้ว สีเขียว เมื่อแก่มีสีเหลืองอมแดง มีขนปกคลุมเล็กน้อย ไม่มีก้านดอกย่อย ช่อดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ก้านช่อดอกยาวเท่ากับก้านใบ ช่อดอกเพศผู้ยาว 4-5 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. ก้านดอกยาว 2-3.5 ซม. มีเกสรเพศผู้ 2-3 อัน ช่อดอกเพศเมียยาว 3-4 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 มม.

ผล สดอัดกันแน่นบนแกนช่อ ยาว 2.5-5 ซม. ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 ซม. โคนกว้าง ปลายมน ผิวผลเรียบ ผลย่อยขนาดเล็กจะติดกันเป็นแท่งหลอมรวมกัน แยกจากกันไม่ได้ ผลมีรสเผ็ดร้อน มีสีเขียวเมื่อสุกสีน้ำตาลแกมแดง ผลย่อยมีเมล็ดเดี่ยว

เมล็ด มีขนาดเล็กมาก กลมและแข็ง

สรรพคุณ : รสเผ็ดร้อนขม บำรุงธาตุ ขับลม แก้จุกเสียด

วิธีใช้ : เมื่อมีอาการไอ มีเสมหะ ให้ใช้ผลแก่แห้งของดีปลีประมาณครึ่งผลถึง 1 ผล ผสมกับน้ำมะนาวแทรกเกลือ กวาดคอหรือจิบบ่อยๆ มีฤทธิ์ขับลมและแก้ไอ

อ้างอิงข้อมูลจาก หนังสือประมวลสรรพคุณสมุนไพรไทย เล่ม 1